

کوروش بزرگ (کوروش شناسی)

کوروش بزرگ (کبیر) از زبان پیامبر اسلام (حضرت محمد)

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

انتشار: ۴ بهمن ۱۳۹۵ - ۴ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

جلال الدین سیوطی از عالمان پرکار و کوشای اهل سنت در المثنور (ج ۴، ص ۱۶۵) به نقل از ابن جریر از حذیفه ابن الیمان صحابی پیامبر (ص) می آورد که آن حضرت فرمود: «چون بنی اسرائیل در روز سبت سرکشی کرد و برتری جست و پیامبران را کشت، خداوند بختنصر را بر ایشان برانگیخت تا اینکه به بیت المقدس وارد شد و در عوض خون زکریا (ع)، هفتاد هزار نفر از ایشان را کشت و خاندانشان و فرزندان انبیا را به اسارت گرفت و زینت آلات بیت المقدس را با خود به بابل برد.» حذیفه می گوید: عرض کردم: «ای پیامبر خدا، بیت المقدس که در نزد خداوند

پارسیان دژ / کوروش بزرگ (کوروش شناسی)

جلال الدین سیوطی از عالمان پرکار و کوشای اهل سنت- در درالمنثور (ج ۴، ص ۱۶۵) به نقل از ابن جریر از حذیفه ابن الیمان صحابی پیامبر (ص) می آورد که آن حضرت فرمود: «چون بنی اسرائیل در روز سبت سرکشی کرد و برتری جست و پیامبران را کشت، خداوند بختنصر را بر ایشان برانگیخت تا اینکه به بیت المقدس وارد شد و در عوض خون زکریا (ع)، هفتاد هزار نفر از ایشان را کشت و خاندانشان و فرزندان انبیا را به اسارت گرفت و زینت آلات بیت المقدس را با خود به بابل برد.»

حذیفه می گوید: عرض کردم: «ای پیامبر خدا، بیت المقدس که در نزد خداوند مهم بود.» حضرت تأیید کردند و درباره نحوه ساختن و جواهرات به کار رفته در آن توضیح دادند و اینکه بختنصر آنها را به بابل برد و بنی اسرائیل در حالی که بینشان برخی پیامبران و پیغمبرزادگان بود، سالها عذاب کشیدند تا اینکه خداوند بر ایشان رحم آورد: «... فأوحی الی ملک من ملوک فارس، یقال له کورس و کان مؤمناً، آن سر الی بقایا بنی اسرائیل حتی تستنقذهم... : پس به یکی از پادشاهان پارس که مرد مؤمنی بود، به نام کوروش، وحی کرد که به نزد بازماندگان بنی اسرائیل برود و آزادشان سازد... فسار کورس بنی اسرائیل و دخل بیت المقدس حتی رده الیه: کوروش چنین کرد و داخل بیت المقدس شد و زینت آلات آن را بازگرداند و بنی اسرائیل صد سال فرمانبردار خداوند بودند. سپس دوباره به گناه بازگشتند و خدا یکی از پادشاهان روم را بر ایشان چیره گردانید که به بیت المقدس آمد و اهالی را اسیر کرد و مسجد را سوزانید و به آنها گفت: «ای بنی اسرائیل، ان عدتم فی المعاصی، عدنا علیکم فی السبائ: اگر به گناهان بازگردید، ما هم به شیوه اسیر بردن شما برمی گردیم...» (۳۸) آنگاه حضرت فرمود: «این بود بخشی از صفت زینت آلات بیت المقدس و مهدی آنها را به بیت المقدس بازمی گرداند ...»

این حدیث را سوای درالمنثور، با کمی اختلاف در جزئیات، محمد بن جریر طبری - متوفای ۳۱ ق- در جامع البیان (ج ۱۵، ص ۱۷) و ثعلبی در کتاب الکشف البیان عن تفسیر القرآن یا تفسیر ثعلبی (ج ۶، ص ۷۰) آورده است. مرحوم شیخ ابوالفتوح رازی در روض الجنان (ج ۱۲، ص ۱۶۳) در ترجمه همین حدیث می نویسد: «... خدای تعالی بر زبان بعضی پیغامبران امر کرد پادشاهی را از پادشاهان پارس، نام او کوروش، و او مردی مؤمن بود، که: برو و بنی اسرائیل را از دست بختنصر بستان و حلی بیت المقدس از او بستان و باز جای بر... مهدی (ع) در روزگار خود حلی بیت المقدس باز جای فرماید بردن... و خدای تعالی خلق اولین و آخرین را در بیت المقدس جمع کند.» ناگفته نماند که آن مرحوم در جای دیگر (ج ۱۲، ص ۱۸۶) از کوروش به صورت کیرش بن احشو برش یاد کرده که احتمالاً کوروش بن خشایارشا منظور بوده که البته اشتباه است! اما طبری در تاریخ (ج ۱، ص ۳۸۵) نسبتاً درست نقل کرده: اخشویرش بن کیرش. مرحوم جرجانی نیز در تفسیر گازر (ج ۵، ص ۲۵۵) به حدیث نبوی و روایت حذیفه اشاره کرده است، و نیز سید جعفر مرتضی به طور خلاصه در الصحیح من السیره (ج ۳، ص ۴۱) همین معانی را آورده است. طبری در تاریخش (ج ۱، ص ۱۴۱) چند جا از کیرش الماودی (کوروش مادی) یاد کرده است و اینکه او بنی اسرائیل را به دیارشان بازگرداند (ج ۱، ص ۳۸۱)؛ همین طور ابن خلدون در تاریخ (ج ۲، ص ۱۰۸).

اقدام کوروش در بازسازی بیت المقدس که مسعودی- متوفای ۳۴۵ ق- در التنبیه و الاشراف (ص ۱۷۱) بدان اشاره می کند، در اشعار عربی نیز بازتاب داشته است؛ چنان که ابن سعد تمیمی سمعانی- متوفای ۵۶۲ ق- در کتاب الانساب (ج ۵، ص ۳۶۳) در این باره نخست به ویرانی بیت المقدس به دست بختنصر می نویسد و آنگاه شعر «وافر» را نقل می کند که:

و بیت المقدس المعمور بیت

ورثناه عن المتقدمینا

بناه کورش البانی المعالی

بأمره الله خير الآمرینا

یعنی: بیت المقدس، این خانه آباد را ما از پیشینیان خود به میراث برده ایم. کورش - آن بنیانگذار بزرگواری ها- به دستور خداوند که بهترین فرماندهان است، آن را بنا نهاد.

در تفسیر نمونه (ج ۱۲، ص ۲۹) حدیثی نبوی به نقل از تفسیر طبری آورده می شود که مضمون احادیث گذشته را تأیید می کند.

محمد حمید یزدان پرست لاریجانی - پایگاه راسخون

سورة الإسراء : الآية ۴

۴۵۸

الثورثی، قال: ثنا منصور بن المعتمر، عن ربعي بن حراش، قال: سمعتُ حذيفةَ ابنَ اليمان يقول: «قال رسولُ الله ﷺ: «إن بني إسرائيل لما اعتدوا^(۱) في السبت^(۲) وعَلَوْا، وقتلوا الأنبياءَ، بعثَ اللهُ عليهم ملكاً فارسَ بختنصرَ، وكان اللهُ مَلِكُهُ سبعمائةَ سنةٍ، فسارَ إليهم حتى «دَخَلَ بَيْتَ^(۳) المقدسِ فحاصرها وفتحها، وقتلَ على دمٍ زكريا سبعينَ ألفاً، ثم سبى أهلها^(۴) وبني الأنبياءِ^(۵)، وسلبَ حُلِيَّ بَيْتِ المقدسِ، واستخرجَ منها سبعينَ ألفاً ومائةَ ألفِ عَجَلَةٍ مِنْ حُلِيٍّ حتى أوزده بابلَ». قال حذيفةُ: قلتُ: يا رسولَ اللهِ، لقد كان بيتُ المقدسِ عظيمًا عندَ اللهِ؟ قال: «أجل، بناه سليمانُ بنُ داودَ مِنْ ذهبٍ ودرٍّ وياقوتٍ وزبرجدٍ، وكانَ بِلَاطَةُ ذَهَبًا وبِلَاطَةُ فضةٍ، وعُثمُهُ ذَهَبًا، أعطاهُ اللهُ ذلكَ، وسَحَّرَ له الشَّيَاطِينَ يَأْتُونَهُ بهذه الأشياءِ في طَورَةِ عَيْنٍ، فسارَ بختنصرُ بهذه الأشياءِ حتى نَزَلَ بها بابلَ، فأقامَ بنو إسرائيلَ في يديه مائةَ سنةٍ تُعَذِّبُهُمُ المَحوُسُ وأبناءُ المَحوُسِ، فيهمُ الأنبياءُ وأبناءُ الأنبياءِ، ثم إنَّ اللهُ رَجَمَهُمْ^(۶)، فأَوْخَى إلى مَلِكٍ مِنْ ملوكِ فارسَ، يُقالُ له: كورس. وكانَ مؤمناً، أن يَبْرُ إلى بقايا بني إسرائيلَ حتى تَسْتَقْدَهُمْ. فسارَ كورسُ ببني إسرائيلَ وحُلِيَّ بَيْتِ المقدسِ حتى رَدَّهُ إليه، فأقامَ بنو إسرائيلَ مطيعينَ للهِ مائةَ سنةٍ، ثم إنَّهُم عادوا في المعاصي، فسَلَطَ اللهُ عليهمَ إِبْطَنانحوسَ^(۷)، فغَزَا بِأبناءٍ مِنْ غَزَا مَعَ بختنصرَ، فغَزَا بني إسرائيلَ، حتى أَتَاهُم بَيْتُ المقدسِ، فسبى أهلها، وأحرقَ بَيْتَ المقدسِ، وقالَ لهم: يا بني إسرائيلَ إنَّ عَدْتُمْ في المعاصي عُدْنَا عليكمَ بالسُّبَاءِ. فعادُوا في المعاصي، فسَيَّرَ اللهُ عليهمَ السُّبَاءَ الثَّالِثَ مَلِكاً رومِيَّةً، يُقالُ له: قاقسُ بنُ

نِيما صفا - آبان ۹۵ - بندر عباس

(۱ - ۱) سقط من: ص، م.

(۲ - ۲) في ص، ت، ۱، ت، ۲، ف: «حل بيت».

(۳ - ۳) في ص، ت، ۱، ت، ۲، ف: «والأنباء».

(۴) في م: «أبطينوس».

(۵) في م: «أبطينوس».

(۶) في م: «أبطينوس».

(۷) في م: «أبطينوس».

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «کوروش بزرگ (کبیر) از زبان پیامبر اسلام (حضرت محمد)»، پارسیان دژ، ۱۳۹۵.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<https://parsiandej.ir/articles/1899/pdf/کوروش-بزرگ-کبیر-از-زبان-پیامبر-اسلام>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵